

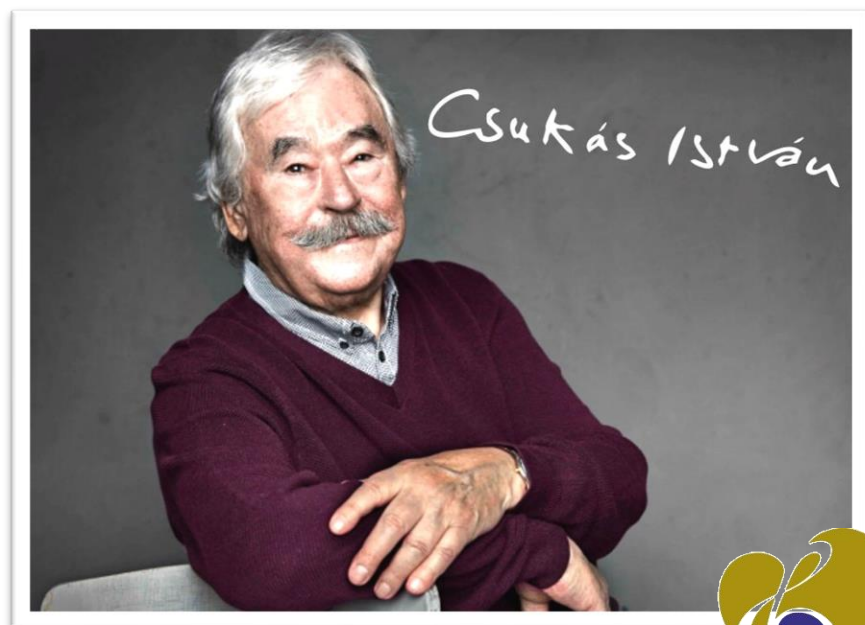
„Nincs szebb, mint az élet, nem is érdemes mást kitalálni.”

Mint rezgő húr...

Csukás István 90.

1936.(Kisújszállás) – 2020.(Budapest)

dalok a költő, valamint barátai szerelmes és más verseiből

Esobogó
EGYÜTTES

***Két szárnyunk van, az egyik a zene, a másik a vers. Szabadon repülünk!
(Csukás István után szabadon)***

Miért?

„Csukás neve szinte mindig gyerekkönyvíróként merült fel, miközben kiváló költő is volt, remek verseket írt. Életszeretet, derű, jóindulat és természetesség áradt a költeményeiből és bár nem sokat beszél róla, egész életében fájta, hogy a közönség túlnyomó része nem ismerte líráját. A mesékkal párhuzamosan ugyanis folyamatosan írt verseket is.... Megszoktuk, hogy a magyar líra tragikus hangszerelésű. Nagyon kevés költőnk van, aki derűs verseket is írt, és még kevesebb, aki annyira tudta szeretni az életet és élvezni az örömeit és szépségeit, mint Csukás.”

Pécsi Györgyi irodalomtörténész

Mint rezgő húr... Csukás90

A műsorhoz inspirációt több éves személyes kapcsolatomban (Varga Jenő) adja. Nyaranta többször is találkoztunk Balatonszárszón a Pipacs utcai házában, illetve a nevével fémjelzett Sárkányfesztiválokban, ahol a Fabula együttessel muzsikáltam. Be kell vallanom, hogy a beszélgetések, borozgatások közben nem nagyon került szóba művészetének az a része, amely nem elsősorban a gyerekekhez kapcsolódott. Mára azonban megismerhettem fantasztikus szerelmes verseit és más témában megírt alkotásait is, amit kevesen ismernek. Ezzel az összeállítással éppen ezt az arcát szeretnénk megmutatni.

A műsorban szereplő további költők.

- ❖ **Kormos István**, a Móra Könyvkiadó szerkesztője terelte az 1960-as években Csukást a mesék felé, amire későbbi interjúiban hálával emlékezett vissza. „Miatta maradtam életben!” – mondta.
- ❖ **Kányádi Sándorral** baráti kapcsolata volt, gyakran látta vendégül szárszói otthonában. "Egyszer savanyú malacfaroklevessel vártam Kányádi Sándort, ez volt a poémom számára. Kérdezte tőlem: - ti ennyire szegények vagytok? Utána vettem elő a steaket.”
- ❖ Csukás legjobb barátja **Lázár Ervin** volt. A „rivális” halálakor így nyilatkozott róla: - „Azért vagyok különösen szomorú, mert 18 éves korunk óta ismertük egymást, együtt jártunk egyetemre, és íróként is párban futottunk: ugyanabban a műfajban dolgoztunk mindketten. Végig barátok voltunk, figyeltünk egymás munkáira, és azt kell, hogy mondjam: jó volt vele versenyezni az írói pályán.” Kettejük barátságát is dalban fogalmaztuk meg **Dicső Zsolt** „Lázár Ervin meseírói I. díjas” – 2016 költő balladájában.

Önarckép (ízeltő a költő gondolataiból)

Gyerekkor

Mint mindenkinek, nekem is az igazi, kiapadhatatlan kincsesbányám a saját gyerekkorom, emlékeim, képzeleim, vágyaim, ábrándjaim, tapasztalataim, benyomásaim. Hiszen akkor még valamennyien zsenik voltunk. Nem volt még bekasztlízva számunkra a világ, nem tanultuk meg a mórest. (...) Persze hogy sok mindent elvesztettem én is abból a régi nyitottságból, befogadókészségből, szabadságból, amilyen akkor voltam...

Nevelés?!

Sokszor elvert az anyám, és bátran állíthatom, hogy egyetlen alkalommal sem ok nélkül. Biztosan nagy gazfickó lettem volna, ha nem kerülök be a békéstarhosi, az akkor legendás zeneiskolába. (...) A gyerekkornak szabadnak, elevennek, vidámnak és szertelennek kell lennie. Megmondom őszintén, én a fegyelmezetlen gyerekeket szeretem.

Írni jó

A kreativitás érdekelt. Olyat csinálni, ami lehet, hogy nem is olyan jó, de még senki más nem csinált. (...) Röhögni nagyon tudok, és merek. Hangosan, tele pofával. Sokszor írás közben azért csukom be a szobám ajtaját, mert félek, hogy furcsákat gondol rólam a család. Írok, és közben fel-felvinnyyogok...

Értük, nekik

Felelősséggel kell írni, mert a gyerek mindent elhisz. Van egy határ, ahol érzékenyen figyelek arra, hogy mi az, amit a gyerek még kellemesen fog fel. A legnagyobb kitüntetés, amelyet kaptam, amikor három éve Teskándon egy iskola diákjai nevet választhattak a sulinak, és rám szavaztak. Akkor fogadtam el, amikor megtudtam, hogy tényleg a gyerekek szavaztak meg.

A siker titkai

A formák, kulisszák, előadásmódok változhatnak. Változhat a nyelvhasználat is, de a lényeg mindig ugyanaz marad. Igényünk az igazságra, a szeretetre. Az igazi mesék, ifjúsági történetek mind ezekről szólnak. Tanítanak élni. Hogy mennyire fontos a megjelenítés, azt mutatta a Keménykalap és krumplior megfilmesítésének sikere. Emmy-díjat nyert, ami a tévéfilmek Oscar-díjának számít. Egészen kis költségvetésből Óbuda utcáin forgattuk. Forgatás közben az akkor operatőrként dolgozó Ráday Misi egy méternyire a földtől tartotta a kameráját, és biztatott, hogy nézzünk időnként bele! Belenéztem, és onnan egy egészen más perspektívából kezdtem látni a világot. Egy méternyiről, ahonnan a gyerekek nézik az életet, egészen más minden. (...) Bármilyen furcsa, nem összemegy, hanem kitágul ilyenkor a világ.

Nekünk

Milyen türelmetlenek vagytok ti, emberek! Az idő sohasem fogy el. Mindig ugyanannyi lesz előtted, mint mögötted! Vagyis mindig középen fogsz állni. Mindig ugyanannyi lesz az emléked, mint amennyi a kíváncsiságod! Erre ti mit csináltok? Naptárakat rajzoltok és ébresztőórákat szerkesztetek, gyűjtitek, mériitek és zsugorgatjátok azt, ami elfogyhatatlan.

Végül

Szeretnék ennyire talpraesett, bölcs, derűs és főként szerethető lenni, mint amilyennek kitaláltam és megírtam Süsüt. Sajnos a napi életben nem mindig tudok. Igen, meg kell állapítsam, hogy kedvenc hőseim különbek, mint én magam vagyok.

1923. (Mosonszentmiklós, Kops István) – 1977. (Budapest)

Baranyai László - Kormos István: Három napja

Három napja szívemen hintázik a szerelem,
hintázik a szerelem, három napja szívemen.

Hintán piros szoknya ül, piros szoknya elrepül,
fehér pendely penderül, fehér pendely elrepül.

Száll a hinta, föl-le száll, meztelen lány rúgkapál,
keze, lába, haja száll, nevem után kiabál.

Három napja szívemen hintázik a szerelem,
hintázik a szerelem három napja szívemen.

Varga Jenő – Kormos István: Csillagom

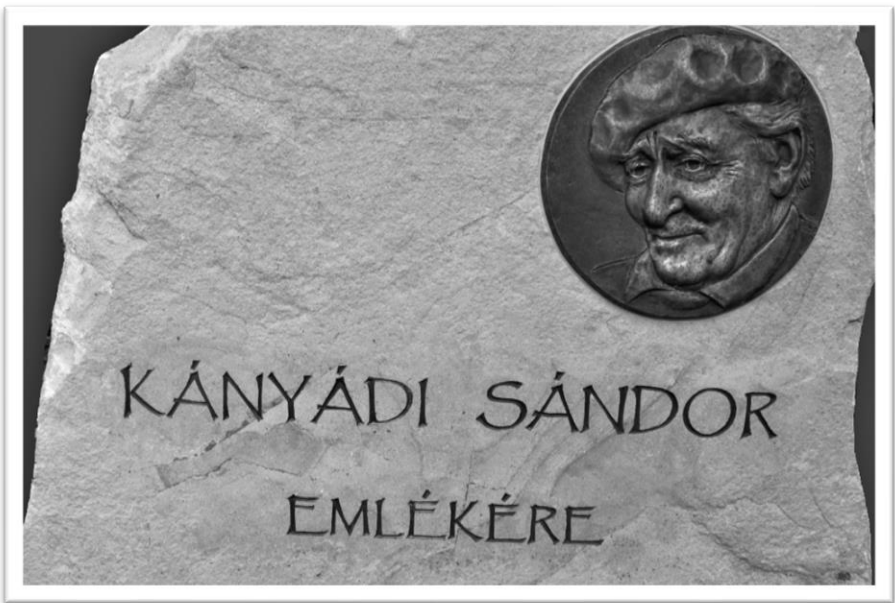
Szárnyas cseléd az anyám
Elment a Tejútra,
Kócos angyalok ingét
Kék teknőben mossa.
Szőke kontya kibomlik,
Haja száll a szélben,
Teregeti a ruhát
Napsugár-kötélen...

Mosásért az angyalok,
Csillagokat adnak
Ezüstöst és ragyogót
Kötényibe raknak

Boldogan viszi szegény,
Bandukol a porban
S megáll gyönyörködni a
Kapott csillagokban
Kiveszi a legszebbet
Csöndben a kötényből
Mutatja a fiának:
Énnekem az égből.

Azt a fényes csillagot
Lesem minden este,
Így láthatok a sárból
Szegényen is mennybe

1929. (Nagygalambfalva) – 2018. (Budapest)

Baranyai László – Kányádi Sándor: Két nyárfa

Én sem volnék, ha nem volnál,
ha te hozzám nem hajolnál,
te sem volnál, ha nem volnék,
ha én hozzád nem hajolnék.

Osztódom én, osztódol te.
Só vagy az én kenyeremben,
mosoly vagy a bajuszomon,
könny vagyok a két szemedben.

Köt a véred, köt a vérem:
szeretőm vagy és testvérem.
Köt a vérem, köt a véred:
szeretőd vagyok s testvéred.

Szellőm vagy, ki megsimogatsz,
viharom, ki szerteszagatsz,
szellőd vagyok, ki simogat,
viharod, ki szétszaggatlak.

Ha nem volnék, te sem volnál,
én sem volnék, ha nem volnál.
Vagyunk ketten két szép nyárfa,
s búvunk egymás árnyékába

Varga Jenő – Kányádi Sándor: Nagyanyó kenyér

Búzát vittem a malomba, hej, de régen volt,
amikor még a Küküllőn malom duruzsolt.
Megőröltem a búzámat, lisztje, mint a hó,
Örült neki a ház népe, kivált nagyanyó.

Azóta is azt kívánom: legyen a világ
olyan, mint a búza közt a kék búzavirág

Sütött is az új búzából olyan kenyeret,
illatára odagyültek mind a gyerekek.
Mindenkinek jusson bőven illatos-fehér,
ropogósra süttöt, foszlós nagyanyó-kenyér!

Varga Jenő – Csukás István Éte lift a pokolba *

Hová futok, mért izgulok,
mintha vonatjegyem volna,
s lekésem a csatlakozást:
étel liftet a pokolba.

Nézek a szerelvény után,
telerakva zsúfolásig,
megkönnyebbülök, hogy nem én
haltam meg, hanem a másik.

Kaptam még egy napot, percet,
de zsebemben a meghívó
a többi igazolvány közt,
széle szakadt, betű fakó.

Megtört fényben majd, a szemem
fénye is végül megtörik,
csak a hús lesz, mi nem érzi,
ha az étel liftbe lökik.

Pokolba megy az is, aki
nem akart itt dudás lenni,
elsimul a föld felettünk,
nincs különbség többé semmi.

Mert itt fent volt a mennyország,
életünk isteni része
Csupa fény és csupa álom,
csakhogy mi nem vettük észre.

**A dal a „Versünnepe Nemzetközi Seregszemle – 2023” operettszínházi döntőjében
„Különdíj” elismerést kapott*

Varga Jenő – Csukás István: Mint rezgő húr

Mérem magamban a felnövő szerelmet,
mint érzékeny műszer jelez földszíniég felvirágzó ércet:
érzékeim feléd hajolnak, szelíd törvények igézik.

Motoz az ujjam: érzi a hajadat még;
tükrök közt vergődő fény: szemem szemed foglya,
ráégettél már, s téged lát mindenben,
s a világot újra búvkörébe fogja.

Most csak csendes szavakat dob fel a lélek,
s mint rezgő húr, őrzi a pendítő ujjat.
Mérem magamban a felnövő szerelmet,
s a megtért világot, a szebbet, az újat.

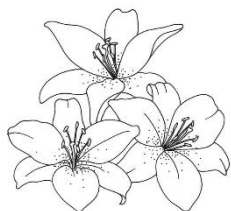

Baranyai László – Csukás István: Szerelmes vers

Ülj ide mellém s nézzük együtt
az utat, mely hozzád vezetett.
Ne törődj most a kitérőkkel,
én is úgy jöttem, ahogy lehetett.
Hol van már, aki kérdezett és
hol van már az a felelet –
Leolvasztotta a nap
a hátamra fagyott teleket.
Zötyögtette a szívem, de most szeretem
az utat, mely hozzád vezetett.

Varga Jenő – Csukás István: Virágének

Vakmerőn nyúlok, s biztosan érted,
tétovaságom hitre cserélted.
Szótlanabb szónál ez az áhítat,
több a valónál, mégis megrikat

Lehull az inged, nincs, ami földjön,
szép szüzességed fehér hófüggöny -
Mint torony omlik össze, ki voltál,
örömöd ring, ring, simább a tónál

Egymásnak arccal kerültünk végre,
szorongva hallgatsz némább beszédre.
Nincs nagyobb titok, nincs nagyobb vigasz
rád hasonlítok, rám hasonlítasz.

Varga Jenő – Csukás István: Tavaszi vers

Az ablakhoz nyomul az orgona,
az ablaküvegen át rám nevet,
amit nem tudok megenni soha,
a kék szemű tavaszi üzenet.

Gyerek leszek egy percre újra én,
örökzöld időmből kipislogok,
a létezés halhatatlan ívén
a teremtésig visszacsusszanok.

Mert jó élni, e gyermeki hittel
így fordulok én is a fény felé,
s tudom, hogy majd a többi szelíddel
lelkem földi jutalmát meglelé!

Boldog részecske, együtt lüktetek,
s kinyílok mohón, mint tavaszi ág,
ledobjuk, unt kabátot, a telet,
s szívemmel ver a születő világ.

Varga Jenő – Csukás István: Fecskemama bölcsődala

Kicsi fecském, csöpp fiókám, hunyd le szemed, hunyd le már!
Szárnyad alá dugd be fejed, alszik a méh s kis bogár.
Alszanak a szelíd őzek, s a nyulak sem kergetőznek.

Kicsi fecském, csöpp fiókám, aludj el, mert a bagoly
ideszáll, s nem-alvóknak a fülébe kuvikol!
De ha látja, hogy már alszol, befogja a csórt, és nem szól.

Kicsi fecském, csöpp fiókám, aludj, én vigyázok rád!
Jó meleg a paplanocskád, s pihe-puha a párnád

Kicsi fecském, csöpp fiókám, aludj, én vigyázok rád!
aludjál hát egy kicsinykét, kapsz majd finom reggelicskét!

Kicsi fecském, csöpp fiókám, hunyd le szemed, hunyd le már

Kicsi fecském, csöpp fiókám, aludj, én vigyázok rád!
Jó meleg a paplanocskád, s pihe-puha a párnád

Kicsi fecském, csöpp fiókám, hunyd le szemed, hunyd le már!
Szárnyad alá dugd be fejed. Alszik a méh s kis bogár.

Kicsi fecském, csöpp fiókám, hunyd le szemed, hunyd le már!

Varga Jenő – Csukás István: A kovács **

Mázsás kalapácsod még mindig emelgeted,
dalolsz közben, mint régen, s az üllő dalol veled,
hallgatom, míg serceg, pöröl a láng,
fehérre izzik a vas, s szerteröppen a csillagvilág.

Szemem elé teszem kezem, alóla figyelek –
Segítettem volna, de nem akartad, hogy kovács legyek,
mindig mondtad, azért ütöd, formálsz a vasat,
hogya felnőtt, több legyen a fiad...

Gyenge is voltam, mindig csodáltam izmos karod,
tudtam, nem mondhatok ellent, ha te így akarod.
Most könyvek mellett ülök, bent egy álom sajog:
formálnék vasat, izzó tűzön lelket, a fiad vagyok!

***A dal a „Versűnnep Nemzetközi Seregszemle – 2024” operettszínházi döntőjében
„Különdíj” elismerést kapott*

Varga Jenő – Csukás István: Istenke, vedd térdedre édesanyámat

Istenke, vedd térdedre édesanyámat,
ringasd szelíden, mert nagyon elfáradt,
ki adtál életet, adj neki most álmot,
és mivel ígértél, szavadat kell állnod,

mert ő mindig hitt és sose kételkedett,
szájára suttogva vette a nevedet.
Én nem tudom felfogni, hogy többé nincsen,
s szemem gyöngye, hogy a semmibe tekintsen,

hová a fény is csak úgy jár, hogy megtörve:
helyettem nézzél be a mély sírgödörbe,
próbálkozz, lehelj oxigént, tüdőd a lomb!
Nem is válaszolsz, kukac-szikével boncolod,

amit összeraktál egyszer végtelen türelemmel,
csak csont, csak por, ami volt valamikor ember,
mivel nem csak Minden vagy: vagy a Hiány,
magadat operálsz e föld alatti ambulancián.

Mi mit nyel el a végén, fásultan szitálod
a semmiből a semmibe a létező világot,
anyát és gyereket, az élőt s a holtat,
s mert Te teremtetted, nem is káromolhat,

csak sírhat vagy könyöröghet, hogy adj neki békét,
nem tudjuk, hogyan kezdődött, de tudjuk a végét;
én sem káromolok, hallgasd meg imámat:
Istenke, vedd térdedre édesanyámat!

Baranyai L. – Varga J. – Csukás I.:
Annyiszor játszottam a boldogot

Annyiszor játszottam a boldogot,
most végre boldog lehetnék
nyugtalanul figyelem magamat,
vajon mi hiányzik még,

Mi hiányzik és honnan hiányzik,
a világból-e vagy belőlem,
hogy miért nem csurran a méz,
fanyarul megért szőlőszem;

Vagy nincs is, csak a mesében,
elkopott idegeket simogató
szép hazugság, kábítószer,
és mindegy, rossz voltam vagy jó,

A boldogot csak játszani lehet,
és az élethez ennyi is elég,
az üdvözült angyali boldogságot
nem ismerik, csak a hülyék.

Varga Jenő – Csukás István: Búcsú a nadrágtól

Eredeted homály fedi hallgatag,
kifordított állapotban kaptalak.
Lehet, hogy voltál jól ápolt dandy-é,
lettél ifjú költőé, egy senkié.

Ki nyűtt s hőben-hóban hordott eleget,
s tétlen is száradon csapta a legyet.
Feje alá rakott éjjel, úgy vasalt,
s álmodott egy egész öltönyt, s diadalt.

Emlékembe visszahoz a kegyelet,
mikor szívem tűnt időkkel enyeleg

Nadrágjához passzolt ő, mint folt s a zsák,
s hencegett, mint Cyrano de Bergerac.
S dűnnyög: szép szóra a nő mért nem felel,
s a szerkesztő izgalmas félrenyel,

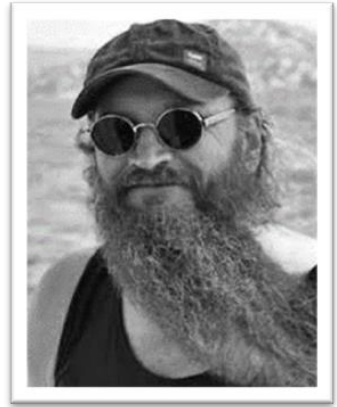
Üres zsebed nagy szigorról öldöklé,
s nem lelt benne soha mást, csak az öklét.
Hová is vesztél, türelmes jó barát,
zálogban hagytalak s molyok foga rág?

Dicső Zsolt

195.6 (Szekszárd) – 2024. (Szekszárd)

Lázár Ervin meseírói díj1. hely 2016.

Varga Jenő – Dicső Zsolt: Egy kedd éjszaka

Pista és Ervin egy kedd éjszaka,
asztalhoz ülnek és bort bontanak.
Kortyolva várják, hogy mikor jön el,
érezik már itt van, oly nagyon közel.

Hasonlítasz és én hasonlítok,
te rám és én rád, nincs semmi titok,
mondják és tudják, csak az változik,
miről az ember ma még álmodik.

Zsebükben egy másik ország,
fölöttük egy másik ég
Álomból van mind a kettő,
s mindegyik, mindenkié.

Pista és Ervin még arról beszél,
szó és az írás csak együtt zenél.
De addig várják, hogy mikor jön el,
ami már itt van oly nagyon közel.

Leírni mindazt, mit leírni kell,
mondani mit más még nem mondott el,
szó és az írás így kerek egész,
szó és az írás majd így összeér.

*A két legjobb barát
Lázár Ervin és Csukás István*

Ahogy mi csobogunk...

2014-ben Csúcs Endre keramikusnak rendeztek kiállítást Kölesden, amelyre engem is meghívtak. Akkoriban éppen a Fabula együttesben zenésítettem meg verseket. A kiállítást követően szintén Kölesdre a magyar költészet napjára kaptam meghívást. Mivel szívesebben zenélek társakkal, mint egyedül, megkerestem egykori kollégámat Fenyvesi Gábort, hogy jöjjön el velem az előadásra. Ekkor még igazán nem is gondoltam, hogy ennek lesz folytatása. Eleinte kisebb könyvtári eseményekre kaptunk meghívást, néhányszor a Szálkai Művésztelepre is invitált Decsi Kiss János. 2016-ban épp egy ilyen alkalommal ismertem meg András fiát, akiről megtudtam, hogy a gitár mellett a fuvolát is jól kezeli. A szekszárdi Mézesmadzag cukrászdában húztuk el előtte azt a bizonyost Gáborral, ettől kezdve trióként működünk. Elsősorban Tolna megye kisebb településeire és a helyi gyerekkönyvtárba hívtak minket. Népszerűsítésünkben akkoriban sokat segítettek Liebhauser Jánosék. Ahogy több dalunk lett, több helyre hívtak minket, muzsikáltunk gyerekeknek, felnőtteknek, mígnem teljesen elszakadtunk a gyerekversektől.

Egy Baka István versmondó és énekelt vers versenyre (megnyertük) három videoklipet készítettünk a szekszárdi Borfaragó borozóban, így egyértelművé vált az irány. Ekkoriban lettünk Csobogó együttes.

*A pandémiát jól kihasználtuk, rengeteg új dalt írtunk, újabb zenésztársunk is lett. Egy „énekelni tudó, csellista hölgy” felhívásunkra ugyanis Horváth Tamás basszusgitáros jelentkezett 😊... 2022-ben Kosztolányi Dezső Karácsony című versére írt dalunkból elkészült az első olyan videoklipünk - a szekszárdi Takler Kúriában - amihez már külső szakemberek munkáját is igénybe vettük. (Pomsár Tamás, Szűcs István, Kálló Kamill, Misli Balázs, Misli Martin) 2023.03.15-én a Petőfi bicentenárium alkalmából pedig megjelent a „Falu végén kurta kocsmá” videónk, amelyhez újabb külsős segítségét kértünk. A kúria Fecsketanyájában készült filmben Mihalovics Zsolt népihegedűs, a decsi Csillagrózsa Hagyományörző Táncegyüttes, Pintér Gabriella, Karácsony Hanna, Halász Gábor és sok más kedves ismerősünk is szerepet kapott. A klip országosan is ismert, népszerű lett, így a megyén kívül az ország más részeibe is eljutottunk. A zene világnapján egy egészen különleges koncertet tartottunk a Takler Kúriában „**A másik Csukás**” címmel, amely műsort az országban több helyen is bemutattuk, de mivel teljes elkötelezettséggel vagyunk Csukás István felnőttekhez szóló művészetének, **születésének 90. évfordulója tiszteletére még több helyen szeretnénk bemutatni „Mint rezgő húr... címmel.***

2023-ban egy személycserére is sor került – Tamás távozása óta Nemes András kezeli a basszusgitárt, akinek személyében Gábornak társa lett a vokálozásban is. Ezt az évet is több siker jellemezte. Csukás István Étellift a pokolba versére írt dalunkkal különdíjat nyertünk (még Tamással) a Versünnep 2023 - Nemzetközi Seregszemlén. A korábbihoz hasonlóan ismét első helyen végeztünk – itt már Nemes Andrással – a „Baka versenyen”.

2024-ben ismét bejutottunk a Versünnep Nemzetközi Seregszemle operettszínházi döntőjébe. Ezúttal is Csukás István versét vittük A kovács címmel, és nagy örömünkre ezúttal is elhoztunk egy különdíjat.

2025-re is jutott egy elismerés az Énekelt Versek XXIX. Zentai Fesztiválján, ahol is nagyon erős (14 előadó) versenyben a 4. helyet szereztük meg.

***Eddigi működésünk egy újabb nagy elismerése volt idén
márciusban a Petőfi rádió meghívása
a „Hajrá! Magyarok! műsorába***

Az elmúlt években megfordultunk Budapesten a Belvárosi Művészeti Napokon, Szombathelyen a Savária Történelmi Karneválon, jártunk Bonyhádon, Komáromban, Tiszakécskén, Szarvason, említhetem Nyírbátort, Téglást is Kelet-Magyarországról. Megfordultunk Hajdú-Bihar, Somogy, Veszprém, Komárom, Baranya, Zala vármegyében, illetve jó néhány Tolna vármegyei településen is. A szekszárdi Horfer Serleg Kft., a Szekszárdi Tankerületi Központ, a Garay János Gimnázium és egyesületünk (Lyra Zenés Kulturális Egyesület) együttműködése keretében több éve rendszeres adventi koncertünk van Szekszárdon.

Jelenlegi felállás:

Decsi-Kiss András – gitárok, buzuki, mandolin, tambura, fuvola

Fenyvesi Gábor – vokál, dobok, ritmushangszerek, kazu

Nemes András – vokál, basszusgitár, harmonika

B. Varga Jenő – ének, gitárok, buzuki, szájharmónika, melodika

Ja, és a zenekar minden tagja júniusban született! 😊

**Köszönetünket fejezzük ki a szekszárdi Takler Kúria,
a Rádió Antritt, a TEOL, a Tolnai Népújság és segítségével, akik
hozzájárultak a műsor 2023. október 1-i ősbemutatójához.**

TAKLER

1767

Tolnai Népújság

